

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ-4101-30-06/2012
P/12/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/094 – Profilaktyka narkomanii w szkołach.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Mirela Zając, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85181 z dnia 7.01.2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Policji w Szczecinie ¹ , ul. Kaszubska 35, 74-105 Szczecin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Wolf, Komendant KMP ² od dnia 18.02.2010 r. Poprzednimi Komendantami byli: Zdzisław Furtak (20.06.1999 - 14.04.2006), Waldemar Horodko (15.04.2006 - 26.02.2008), Jan Pytka (27.02.2008 - 31.01.2010), Krzysztof Mechliński (p.o. Komendanta 1.02.2010 - 17.02.2010). (dowód: akta kontroli str. 71 - 73)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli³ ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości⁴, działalność Komendy w latach 2006-2012 (I półrocze) w obszarze realizacji działań z zakresu profilaktyki narkomanii oraz nadzoru nad działaniami podległych jednostek.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadniają:

1. Prowadzenie szkoleń dla uczniów, rodziców i nauczycieli, których tematem były uzależnienia oraz odpowiedzialność prawna nieletnich.
2. Informowanie szczecińskich szkół (za pośrednictwem Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Szczecin) o prowadzonych i planowanych inicjatywach profilaktycznych.
3. Skierowanie do szkół w 2010 r. pisemnej informacji o przepisach prawnych dotyczących nieletnich zagrożonych demoralizacją oraz o procedurach postępowania nauczycieli w takich sytuacjach.
4. Prowadzenie działania profilaktycznego pn. „Kontrakt”, skierowanego do nieletnich o nieznacznym stopniu demoralizacji.

Funkcjonariusze Komendy nie prowadzili szkoleń z zakresu zasad konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych, co było jednym z zadań nałożonych na Policję w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010⁵. Zajmowała się tym Gmina Miasto Szczecin - w ramach gminnych programów przeciwdziałania uzależnieniom (uchwalanych corocznie).

Zespół ds. prewencji kryminalnej, profilaktyki społecznej, nieletnich i patologii⁶ Wydziału Prewencji Komendy⁷ na bieżąco współpracował z podległymi 5 Komisariatami Policji⁸ w zakresie metod i form przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich.

¹ zwana dalej Komendą lub KMP.

² zwany dalej Komendantem.

³ zwana dalej NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010 (Dz.U. Nr 143, poz. 1033).

⁶ zwany dalej Zespołem.

⁷ zwany dalej Wydziałem.

⁸ Komisariat Szczecin Niebuszewo, Szczecin Nad Odrą, Szczecin Pogodno, Szczecin Dąbie, Szczecin Śródmieście - dalej Komisariaty.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczy niedokonania przez Zespół⁹ w latach 2007-2009 dwukrotnego (w każdym roku) sprawdzenia realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich w podległych Komisariatach, wymaganego § 20 ust. 1 *zarządzenia Komendanta Głównego Policji nr 590 z 24.10.2003 r.*¹⁰. Od 2010 r. obowiązek ten (jednokrotnego sprawdzenia)¹¹ był wykonywany.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja działań z zakresu profilaktyki narkomanii

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z załącznikiem do *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010*¹², Policja jest jednym z podmiotów właściwych do prowadzenia szkoleń w zakresie problematyki ograniczania popytu na narkotyki oraz zasad konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych (działanie 1.4 w obszarze *Profilaktyka Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010*).

W latach 2006-2010 Wydział przeprowadził łącznie 444¹³ szkolenia i prelekcje dla uczniów szkół z terenu właściwości Komendy, ich rodziców oraz nauczycieli – z zakresu ograniczania popytu na narkotyki, zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych, a także konsekwencji prawnych wynikających z *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*¹⁴ (144 szkolenia w szkołach podstawowych, 266 w szkołach gimnazjalnych i 34 w szkołach ponadgimnazjalnych).

(dowód: akta kontroli str. 56, 58)

Funkcjonariusze Komendy nie prowadzili szkoleń w zakresie zasad konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych. Zajmowała się tym Gmina Szczecin w ramach gminnego programu przeciwdziałania uzależnieniom na poszczególne lata, natomiast Komenda gromadziła i analizowała zestawienia statystyczne, niezbędne do diagnozowania zjawiska narkomanii. Kierownictwo Komendy uczestniczyło w pracach Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Urzędu Miasta Szczecin oraz opracowaniu „Powiatowego Programu Zapobiegania Przestępczości, Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli”. Ponadto Zespół przeprowadził 42 spotkania instruktorskie z nauczycielami, których celem było wskazanie kierunków konstruowania programów wychowawczych w zakresie bezpieczeństwa w szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 56 – 58, 111)

W latach 2010-2012 (I półrocze) Zespół zainicjował i uczestniczył w działaniach profilaktycznych pn: „Nieletni Paragraf”, „Trzeźwa Młodość – Jasna Przyszłość”, „Cyberdżungla”, „Mamo, tato 13 lat minęło”, „Kibic z (ekstra) klasą”, „Życie, czyli film w reżyserii własnej”, „Ciesz się słońcem”. Ponadto Zespół brał udział w programach: „Alfred Radzi”¹⁵, „Przyjaciel Gryfusia”¹⁶, a także w Rządowym Programie Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”. Prowadzone były comiesięczne działania prewencyjno - kontrolne „Nieletni” pod kątem ujawniania

⁹ do zadań członków zespołu należało nadzorowanie realizacji postanowień KGP w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

¹⁰ Dz.Urz.KGP.2003.20.107 zwane dalej zarządzeniem nr 590; pominięto w analizie rok 2006 r. (brak obowiązku posiadania dokumentacji, z uwagi na upływ 5 lat obowiązkowej jej archiwizacji).

¹¹ Dz.Urz.KGP.2010.11.64 zwane dalej zarządzeniem nr 1619; w roku 2010 przyjęto obowiązek 1-krotnego sprawdzenia, z uwagi na fakt, iż zarządzenie nr 1619 obowiązywało od 1.12.2010 r.

¹² Dz.U. Nr 143, poz. 1033.

¹³ dane zostały zebrane z rejestru spotkań odbytych przez policjantów Zespołu (RTJ-142/06).

¹⁴ Dz.U. z 2012 r., poz. 124 ze zm., zwana dalej ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii.

¹⁵ inicjatorem programu był Kościół Ewangelicznych Chryścjan; program realizowany przez Zespół od 2000 r.; w 2012 r. Zespół przygotował scenariusz, na podstawie którego nakręcono kolejny film w ramach tego programu.

¹⁶ program profilaktyczny Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie, realizowany i koordynowany przez Zespół.

środków odurzających wśród młodzieży szkolnej¹⁷, a także działania profilaktyczne „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Andrzejki”, „Koniec wakacji” (kontrolowano boiska szkolne, rejony szkół, miejsca gromadzenia się młodzieży szkolnej oraz miejsca zabaw i wypoczynku). W ramach kampanii „Drink pod ochroną” policjanci przekazywali materiały edukacyjne dyrektorom szkół, właścicielom pubów, dyskotek. W 2010 r. organizowane były działania prewencyjno - kontrolne dotyczące tzw. „dopalaczy”. Informacje na temat profilaktyki narkomanii w formie komunikatów Zespół umieszczał na stronie internetowej Komendy.

(dowód: akta kontroli str. 43 - 45, 58 - 61)

W kwietniu 2010 r. do szkół podstawowych oraz gimnazjów Komenda skierowała przygotowane przez Zespół pismo zawierające analizę wybranych aspektów prawnych dotyczących zachowania wobec nieletnich zagrożonych demoralizacją, bądź sprawców czynu karalnego oraz procedur postępowania nauczycieli w takich sytuacjach, z podaniem danych kontaktowych funkcjonariuszy wyznaczonych do współpracy z placówkami oświatowymi.

(dowód: akta kontroli str. 89 - 100)

Zespół koordynował i nadzorował działania asystentów ds. nieletnich w Komisariatach, realizujących od 1 czerwca 2009 r. działania profilaktyczne pn. „Kontrakt”¹⁸. Były one skierowane do nieletnich o nieznacznym stopniu demoralizacji, których celem było dążenie do zmian w zachowaniu nieletniego. Kontrakt był dobrowolny i zawierany na 6 miesięcy z dzieckiem w obecności jego rodziców i za ich zgodą. W sytuacji niewywiązania się z postanowień kontraktu przez nieletniego, był on zrywany i kierowano pismo do Sądu Rejonowego w Szczecinie Wydziału Rodzinnego i Nieletnich¹⁹. Od 1 czerwca 2009 r. do końca 2012 r. podległe Komendzie Komisariaty zawarły łącznie 253 Kontrakty z nieletnimi, z czego 29 zerwano (11,5%).

(dowód: akta kontroli str. 114 - 115, 126)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy w zakresie opisanym w pkt 1.

Ocena częściowa

2. Wykonywanie nadzoru nad działaniami profilaktycznymi jednostek podległych

Opis stanu
faktycznego

Zespół koordynował realizację działań profilaktycznych z zakresu narkomanii przez podległe Komisariaty, m.in. poprzez organizowanie spotkań z asystentami ds. nieletnich z podległych Komisariatów²⁰, wykonywanie czynności służbowych z funkcjonariuszami z podległych jednostek („patrole inspekcyjne”), inicjowanie i wdrażanie programów i akcji profilaktycznych ukierunkowanych na zapobieganie zjawiskom patologicznym wśród nieletnich, dokonywanie sprawdzeń realizacji zadań związanych z działaniem profilaktycznym „Kontrakt”.

(dowód: akta kontroli str. 43 - 49, 114 - 116)

¹⁷ działania kontrolno – prewencyjne organizowane były raz w miesiącu w weekendy, w godzinach popołudniowych lub wieczorowo – nocnych; brali w nich udział asystenci ds. nieletnich, dzielnicowi i inni policjanci pionu prewencji oraz przedstawiciele podmiotów pozapolicyjnych (Straż Miejska); organizacją działań i ich dowodzeniem zajmowali się funkcjonariusze Zespołu; patrole kierowane były w rejony dyskotek, pubów i innych miejsc grupowania się młodzieży; podczas działań ujawniani i zatrzymywani byli sprawcy czynów karalnych, znajdujący się pod wpływem środków odurzających (szczególnie alkohol).

¹⁸ działania profilaktyczne „Kontrakt” podjęto z inicjatywy Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie

¹⁹ zwanego dalej Sądem.

²⁰ przeprowadzano w ich trakcie szkolenia z zakresu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, omawiano zasady realizacji obowiązków wynikających z zarządzeń KGP oraz działania w ramach prowadzonych akcji i programów profilaktycznych.

W latach 2007 - 2009 Zespół obowiązany był, na podstawie § 20 ust. 1 *zarządzenia nr 590*, co najmniej dwa razy w roku sprawdzić realizację zadań z zakresu przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich w podległych 5 Komisariatach Policji. Obowiązek ten w latach 2007 – 2009 wykonano następująco:

- Zespół w ogóle nie sprawdził realizacji ww. zadań w 3 Komisariatach: w 2007 r. - Szczecin Nad Odrą i Szczecin Pogodno; w 2009 r. - Szczecin Pogodno,
- jednokrotne sprawdzenie przeprowadzono w 7 Komisariatach: w 2007 r. – Szczecin Śródmieście; w 2008 r. - Szczecin Niebuszewo, Szczecin Nad Odrą, Szczecin Dąbie; w 2009 r. - Szczecin Niebuszewo, Szczecin Nad Odrą, Szczecin Dąbie,
- Zespół sprawdził realizację zadań dwukrotnie w 5 Komisariatach: w 2007 r. - Szczecin Niebuszewo i Szczecin Dąbie; w 2008 r. - Szczecin Pogodno i Szczecin Śródmieście oraz w 2009 r. - Szczecin Śródmieście.

(dowód: akta kontroli str. 54 - 55)

Tomasz Gwiazdowski, p.o. Naczelnika Wydziału Prewencji KMP wyjaśnił, że niepełna realizacja ww. zadań wynikała z faktu, że osoba koordynująca pracę komórek ds. nieletnich zajmowała się wieloma innymi zagadnieniami wymagającymi dużego nakładu pracy, takimi jak: przemoc w rodzinie, alkohol, molestowanie, narkomania, programy profilaktyczne. Obowiązki w tym zakresie w kolejnych latach będą realizowane.

(dowód: akta kontroli str. 52)

W latach 2010 - 2012 Zespół, zgodnie z § 16 pkt 11 *zarządzenia nr 1619*, corocznie przeprowadził jednokrotne sprawdzenie realizacji ww. zadań w każdym podległym Komisariacie.

(dowód: akta kontroli str. 54 - 55)

Notatki służbowe ze sprawdzenia realizacji zadań zostały przekazane zastępcy Komendanta Miejskiego Policji, nadzorującemu pracę Zespołu.

(dowód: akta kontroli str. 54 - 55)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niewykonaniu w latach 2007-2009 wszystkich wymaganych sprawdzeń realizacji obowiązków przez podległe Komisariaty dotyczących zadań z zakresu przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

(dowód: akta kontroli str. 54-55)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Komendy w zakresie opisanym w pkt 2.

3. Wytyczne i polecenia Komendy dotyczące współpracy Policji ze szkołami

Opis stanu
faktycznego

Komendant kierował do Komisariatów polecenia o konieczności podjęcia działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii, wynikające z wytycznych Komendanta Wojewódzkiego Policji²¹, jak również z bieżącego stanu bezpieczeństwa i sygnałów społecznych. Polecenia dotyczyły wzmocnienia działań, mających na celu

²¹ Np. pismo z 12.5.2011 r. – polecenie Komendanta Komendy Wojewódzkiej Policji objęcia przez Komendanta Komendy bezpośrednim nadzorem realizacji zadań prewencyjnych zawartych w *zarządzeniu nr 1619* oraz polecenie wdrożenia we wszystkich jednostkach rozwiązań dotyczących prowadzonej dokumentacji oraz efektywnej współpracy pionu prewencji z pionem kryminalnym w zakresie wymiany informacji na temat małoletnich i nieletnich; pismo z 30.11.2010 r. dotyczące stosowania *zarządzenia nr 1619* informujące o wyznaczeniu w KWP do kontaktów w tej sprawie pracownika KWP (pismo zawierało adnotację Naczelnika Wydziału Prewencji: polecenie dla pracownika tego wydziału o konieczności objęcia realizacji tych zadań nadzorem).

dokładne rozpoznanie zjawisk narkomanii na podległym terenie, uwzględniania w dyslokacji miejsc szczególnie zagrożonych rozpowszechnieniem środków odurzających, zbierania informacji na temat osób udostępniających środki odurzające, dążenia do skutecznego ujawniania nieletnich sprawców czynów karalnych, intensyfikowania działań kontrolnych przez dzielnicowych w swoich rejonach (głównie miejsc gromadzenia się młodzieży), dążenia do ustalania źródeł pochodzenia substancji odurzających, prowadzenia akcji profilaktycznych i prelekcji²².

(dowód: akta kontroli str. 13 – 17, 19 – 25, 33, 88, 106, 107, 109)

Komendant w październiku 2007 r. polecił utrzymywać stałą współpracę ze Strażą Miejską w Szczecinie w obszarze bezpieczeństwa w szkołach w ramach rządowego programu „Razem Bezpieczniej”, m.in. poprzez organizowanie wspólnych patroli na terenie i w okolicy placówek oświatowych, prowadzenie pogadek w szkołach, branie udziału w akcjach i działaniach, wymianie informacji. Komisariaty zostały zobowiązane do sporządzania w okresie półrocznym sprawozdań z wyników tej współpracy i ich przesyłania do Komendy.

(dowód: akta kontroli str. 32, 36 - 42)

Zgodnie z poleceniami Komendy, podległe Komisariaty, sporządzały i przysyłały comiesięczne zestawienia dotyczące zjawiska narkomanii, zawierające informacje o ujawnionych przypadkach zatrzymań w związku z naruszeniem przepisów *ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*, ilości spotkań w szkołach i innych działaniach kontrolno - prewencyjnych ukierunkowanych na narkomanię.

(dowód: akta kontroli str. 31)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy w zakresie opisanym w pkt 3.

4. Informacje o zdarzeniach na terenie szkoły podlegających właściwości Komendy, mających związek z używaniem narkotyków i innych środków odurzających

Opis stanu
faktycznego

W latach 2010-2012 (I półrocze) na terenie szkół objętych właściwością Komendy²³ zidentyfikowano 3 przypadki dotyczące naruszenia przepisów *ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii* przez 3 nieletnich. Dwa czyny dokonano na terenie gimnazjum (po jednym w 2010 r. i w 2012 r. - używanie substancji psychoaktywnych), jeden na terenie liceum (w 2011 r. - udzielenie innej osobie środków odurzających).

(dowód: akta kontroli str. 68)

We wszystkich sprawach właściwe Komisariaty skierowały wniosek do Sądu o podjęcie stosownej decyzji w sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 118 - 121)

W objętych kontrolą NIK szkołach²⁴, podlegających właściwości KMP, nie stwierdzono przypadków naruszenia przez uczniów przepisów *ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*.

(dowód: akta kontroli str. 8 - 11)

²² Np. polecenie z 29.10.2008 r., 25.11.2008 r., 29.10.2010 r., 5.7.2010 r., 24.6.2011 r., 11.6.2012 r.

²³ wg stanu na 30.09.2010 r. – 181 szkół publicznych i niepublicznych (podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne), wg stanu na 30.09.2012 r. – 171.

²⁴ Szkoła Podstawowa Nr 37, Gimnazjum Nr 9, Zespół Szkół Budowlanych, Zespół Szkół Muzycznych.

Liczbę czynów popełnionych na terenie właściwości Komendy w latach 2010 – 2012 (I półrocze), stanowiących naruszenie art. 62 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 59 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii* ujęto w poniższych tabelach:

Tabela nr 1

Okres objęty kontrolą	Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 1 <i>ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii</i>)	w tym osoby nieletnie	Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 2 <i>ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii</i>)	w tym osoby nieletnie
2010	432	40	15	0
2011	439	21	33	0
2012 (I półrocze)	164	8	17	0
Suma	1.035	69	65	0

Tabela nr 2

Okres objęty kontrolą	Udzielanie innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwianie użycia albo nakłanianie do użycia takiego środka lub substancji, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 59 ust. 1 <i>ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii</i>)	Udzielanie małoletniemu środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwianie użycia albo nakłanianie do użycia takiego środka lub substancji, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 59 ust. 1 <i>ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii</i>)
2010	32	3
2011	21	2
2012 (I półrocze)	10	1
Suma	63	6

(dowód: akta kontroli str. 123)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Komendy w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy w zakresie opisanym w pkt 4.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 *ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*²⁵, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Szczecin, dnia lutego 2013 r.

Kontroler:
Mirela Zajac
Starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury NIK w Szczecinie

²⁵ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

